

Tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisy ja hoito

1. Lausunnonantajan tunnistetiedot:

Vastaajien määrä: 1

Etunimet

| Hanne Kaarina

Sukunimi

| Munter

Ammattinimike

| Projektipäällikkö

Erikoisala

Paikkakunta

| Helsinki

Organisaatio, toimipaikka

| Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Sähköpostiosoite

| hanne.munter@ehyt.fi

2.

Ei vastauksia.

3. 1. Kappaletta "Tiivistelmä (sivut 3–6)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

4. 2. Kappaletta "Keskeinen sanoma (sivu 6)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

5. 3. Kappaletta "Aiheen rajaus (sivu 6)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

6. 4. Kappaletta "Tavoitteet (sivu 6)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

7. 5. Kappaletta "Kohderyhmä (sivu 6)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

8. 6. Kappaletta "Määritelmät (sivu 7)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

9. 7. Kappaletta "Epidemiologia" (sivut 7–8)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

10. 8. Kappaletta "Ehkäisy (sivu 8)" koskevat kommentit:

Vastaajien määrä: 1

- EHYT katsoo, että tupakoinnin ehkäisy on erittäin tärkeää kansanterveyden kannalta, ja kiittää puhekeskustelun suosittamisesta terveydenhuollon henkilökunnalle.
- EHYT kuitenkin näkee, että ennaltaehkäisevän työn mahdollisuuksia voisi tuoda vieläkin laajemmin esiin (kts. Kommentit kohdassa 29.).

11. 9. Kappaletta "Tupakoinnin aloittamista ja jatkamista selittävät tekijät (sivut 8–9)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

12. 10. Kappaletta "Tupakka- ja nikotiiniriippuvuus (sivut 9–12)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

13. 11. Kappaletta "Tupakkasairaudet (sivu 12)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

14. 12. Kappaletta "Tupakoinnin lopettaminen (sivut 12–14)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

15. 13. Kappaletta "Vieroitusoireet (sivut 14–15)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

16. 14. Kappaletta "Painon nousu (sivu 15)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

17. 15. Kappaletta "Vieroitussuunnitelma (sivut 15–22)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

18. 16. Kappaletta "Tupakoinnin vähentäminen vieroituskeinona (sivut 22–23)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

19. 17. Kappaletta "Haittojen vähentäminen (sivu 23)" koskevat kommentit:

Ei vastauksia.

20. 18. Kappaletta "Retkahdus on tavallista tupakasta vieroituksessa (sivu 23)" koskevat kommentit:

Vastaajien määrä: 1

- EHYT ry pitää tärkeänä relapsin huomioimisen osana monen tupakasta vieroittujan tupakoinnin lopettamisprosessia.

21. 19. Kappaletta "Uudelleen aloittamisen esto (sivut 23–24)" koskevat kommentit:

Vastaajien määrä: 1

- EHYT ry pitää tärkeänä relapsin huomioimisen osana monen tupakasta vieroittujan tupakoinnin lopettamisprosessia.

22. 20. Kappaletta "Vieroituksessa käytetyt muut keinot (sivut 24–25)" koskevat kommentit:

Vastaajien määrä: 1

- EHYT ry katsoo, että eri vieroituskeinoihin liittyvän tutkimusnäytön kattava esittely on tärkeää käytännön vieroitustyön kannalta. Tutkimusnäytön avulla vieroitustyötä on

terveydenhuollossa mahdollista tehdä entistä vaikuttavammin. On huomionarvoista, että esimerkiksi häkämittauksia käytetään tupakoinnin lopettamisen interventiona varsinkin yleisötapauksissa melko usein, vaikka sen ei ole todettu lisäävän tupakojien vieroittautumista.

23. 21. Kappaletta "Vieroitushoidon valinta (sivu 25)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

24. 22. Kappaletta "Eri ikäryhmien ja potilasryhmien tupakasta vieroitus (sivut 25–30)" koskevat kommenttinne:

Vastaajien määrä: 1

- EHYT ry pitää erittäin tärkeänä, että suosituksessa painotetaan raskaana olevien tupakasta vieroitusta. Raskauden aikainen tupakointi on Suomessa valitettavan yleistä, kuten suositusluonnoksen Epidemiologia -kappaleessa (rivi 217) käy ilmi. EHYT ry esittää, että tässä kappaleessa tuotaisiin selkeämmin esille myös savuttomien tupakkatuotteiden, kuten nuuskan lopettamisen tärkeys. Vaikka nuuskan käyttö on naisten keskuudessa vielä vähäistä, on syytä huomioida, että nuuskan käyttäjän nikotiiniannos on keskimäärin suurempi kuin tupakoivan. Nikotiinipitoisuus voi olla sikiössä jopa 15 % korkeampi kuin äidissä sikiön hitaamman metabolian vuoksi (Jauniaux E, Gulbis B, Acharya G ym. Fetal amino acid and enzyme levels with maternal smoking. Obstet Gynecol 1999;93:680-3).

EHYT ry pitää hyvänä, että psykiatristen potilaiden tupakasta vieroituksen tärkeyttä on korostettu kappaleessa. EHYT ry kiittää erityisesti huomiosta tupakoinnin lopettamisen positiivisesta vaikutuksesta mielenterveyteen ja mielialaan. Tämä on tärkeä huomio ennen kaikkea kyseessä olevan potilasryhmän kohdalla.

25. 23. Kappaletta "Tupakoinnin ehkäisy ja vieroituksen organisointi (sivut 30–34)" koskevat kommenttinne:

Vastaajien määrä: 1

- EHYT ry katsoo, että kappale on selkeä ja kattava, mutta ehdottaa, että suosituksessa tuotaisiin laajemmin esiin tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ennaltaehkäisy. EHYT ry ymmärtää, että suosituksen kohderyhmänä on terveydenhuollon ammattilaiset korostaen lääkärin toiminnan tärkeyttä, mutta peräänkuuluttaa silti kaikkien eri yhteiskunnan tasojen huomioimista ennaltaehkäisevässä työssä.

EHYT ry myös toivoo, että kouluterveydenhuollon merkitystä korostettaisiin myös savuttomien tupakkatuotteiden, kuten nuuskan käytön ehkäisyssä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laadullisen tutkimusraportin mukaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ammattilaisten näkökulmasta nuuskaamiseen puuttumista estää sekä resurssien että tahdon puute: aihetta ei koeta riittävän tärkeäksi ja toisaalta puuttuu aikaa, tietoa ja työvälineitä (Liimakka ym. 2015, http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126770/THL_RAPO2_2015_web.pdf?sequence=1). EHYT ry kuitenkin ymmärtää, että ko. tutkimusnäyttö ei vastaa aihepiirin rajausta.

26. 24. Kappaletta "Kuvat (sivut 35–36)" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

27. 25. "Näytönastekatsaukset" koskevat kommenttinne:

Ei vastauksia.

28. 26. "Lisätietoaineisto" koskevat kommenttinne:

Vastaajien määrä: 1

- EHYT ry kiittää erityisesti, että lisätietoaineistossa on huomioitu lasten ja nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisy. EHYT ry toivoo, että kappaleessa tuotaisiin selkeämmin esille savuttomien nikotiinituotteiden, kuten nuuskan käytön ehkäisy. Samoin EHYT toivoo, että lisätietoaineistossa tuotaisiin vielä laajemmin esiin ennaltaehkäisevän työn eri muotojen mahdollisuudet. (kts. Kohta 29.)

EHYT ry kiittää erityisesti, että alkoholin ja tupakkatuotteiden käytön välistä yhteyttä käsitellään lisätietoaineistossa kattavasti omana kappaleenaan.

29. 27. Onko jotain mitä haluaisitte lisätä suositukseen?

Vastaajien määrä: 1

30. Mitä haluaisitte lisätä suositukseen?

Vastaajien määrä: 1

EHYT ry ymmärtää, että suosituksessa tupakalla tarkoitetaan kaikkia tupakkaa sisältäviä tuotteita, mutta toivoo, että savuttomat nikotiinituotteet, kuten nuuska huomioitaisiin suosituksessa selkeämmin. Vaikka nuuskan käyttö on Suomessa vielä vähäistä, sen käytössä on havaittavissa kasvua etenkin nuorten miesten kohdalla (Nuorten terveystapatutkimus 2017). Savuttomien tupakkatuotteiden, kuten nuuskan käytön puheeksiotto etenkin kouluterveydenhuollossa on erittäin tärkeää. Mikäli kouluterveydenhuollon ammattilaisten tietämys aiheesta on vähäinen, on vaarana, että aihe jää käsittelemättä nuoren kanssa vastaanotolla. On keskeistä, että nuorten kanssa työskentelevät terveydenhuollon ammattilaiset suhtautuvat nuuskatuotteisiin samalla tavalla kuin muihinkin tupakkatuotteisiin.

31. 28. Onko jotain mitä haluaisitte poistaa suosituksesta?

Vastaajien määrä: 1

32. Mitä haluaisitte poistaa suosituksesta?

Ei vastauksia.

33. 29. Vapaamuotoinen muu kommenttinne lausuntokierroksella olevasta suosituksesta:

Vastaajien määrä: 1

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä.

EHYT ry katsoo, että lausuntokierroksella oleva suositus on erittäin selkeä ja kattava. EHYT ry toivoo tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ennaltaehkäisevien toimien laajempaa huomioimista suosituksessa.

On olemassa tutkimusnäyttöä monien eri ehkäisevän työn muotojen vaikuttavuudesta tupakoinnin aloittamisen ehkäisyn ja lykkäämisen sekä tupakkariippuvuuden kehittymisen suhteen. Vaikka suurelta osin tämä tutkimus ei tulekaan nimenomaan terveydenhuollon kontekstista, EHYT näkee, että on tilanteita joissa terveydenhuollon henkilökunta voi silti monin tavoin tukea ehkäisevää työtä tai osallistua siihen.

Lisäksi on myös nimenomaista näyttöä terveydenhuollon henkilökunnan tukemien kohdennettujen ehkäisymuotojen ja lopettamistuen tehokkuudesta (Peirson et al., 2015, Preventive Medicine 85 (2016) 20–31. Interventions for prevention and treatment of tobacco smoking in school-aged children and adolescents: A systematic review.).

Ehkäisytyötä voidaan vaikuttavasti tehdä niin yhteiskunnan, yhteisön kuin yksilöidenkin tasolla.

Yhteiskunnan tasolla erilaisten poliittisten toimien vaikuttavuudesta (ikärajat, mainonnan säätely, pakkausten ja myynnin säätely, verotus, paikat joissa sallittua tupakoida) on vahvaa näyttöä (esim. Buhler et al., 2015, Prevention of addictive behaviours, EMCCDA insights; Lovato et al, 2011, Cochrane review).

Yhteisöjen tasolla yleisimpiä ovat perheille suunnatut sekä kouluissa toteutetut ohjelmat.

Perheiden tukeminen keskeisiä vanhemmuustaitoja (rajojen asettaminen, osallistuminen lapsen elämään, kommunikaatio, tms) ja lämmintä ja jämäkkää vanhemmuutta tukevilla interaktiivisilla ohjelmilla voi ehkäistä lasten ja nuorten tupakointia. (Thomas RE, Baker PRA, Thomas BC, Lorenzetti DL. Family-based programmes for preventing smoking by children and adolescents. Cochrane Database of Systematic Reviews 2015, Issue 2. Art. No.: CD004493. DOI: 10.1002/14651858.CD004493.pub3.; Thomas et al., 2016, ACADEMIC PEDIATRICS.)

Vanhemmushoelmien tupakoinnilta suojaavan vaikutuksen on osoitettu kestävän jopa yli neljä vuotta (Allen et al, Pediatrics. 2016 Aug;138(2), Effective Parenting Interventions to Reduce Youth Substance Use: A Systematic Review, doi: 10.1542/peds.2015-4425).

Kouluissa tehokkaimmalta ehkäisevän työn muodolta vaikuttavat sosiaalisin taitoihin ja sosiaalisiin normeihin/ vaikutuksiin keskittyvät ohjelmat, jotka voivat tehokkaasti ehkäistä tupakoinnin aloittamista, myös yli vuoden kestäneissä seurannoissa. (Thomas RE, McLellan J, Perera R. School-based programmes for preventing smoking. Cochrane Database of Systematic Reviews 2013, Issue 4. Art. No.: CD001293. DOI: 10.1002/14651858.CD001293.pub3.)

Suuri osa kouluissa tehtävää ehkäisevää työtä koskevasta tutkimusnäytöstä tulee nuorille suunnatuista interaktiivisista ohjelmista. Kuitenkin on näyttöä myös nuoremmille lapsille suunnattujen ehkäisyohjelmien vaikuttavuudesta, myös usean vuoden seurannoissa. Ne tyypillisesti tukevat joko opettajien ryhmänhallintaa (esim. Kellam et al., Addict Sci Clin Pract. 2011 Jul; 6(1): 73–84.) tai oppilaiden yleisiä sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja (esim. Buhler et al 2008, Prevention of substance abuse, EMCCDA Insights Nr 7; Skara et al., 2003, A review of 25 long-term adolescent tobacco and other drug use prevention program evaluations).

Myös laadukkaan varhaiskasvatuksen tarjoamisen korkean riskitason ympäristössä eläville lapsille on osoitettu vähentävän myöhempiä tupakointia (D'Onise et al., 2010, Public Health, Vol. 124, Does attendance at preschool affect adult health? A systematic review). Samoin korkea-asteen oppilaitokset näyttäisivät olevan mahdollisissa ympäristöissä vaikuttavalle tupakoinninhäikäisyydelle, kuten internetin kautta toteutetuille lyhyt interventioille (Gulliver et al 2015, Technology-based interventions for tobacco and other drug use in university and college students: a systematic review and meta-analysis.; Park and Drake, 2015, Journal of Nursing Scholarship, 47:1,43–50: Systematic Review: Internet-Based Program for Youth Smoking Prevention and Cessation.)